

Profesor Aleksander Brückner spocznie w Krakowie

2023-09-29

Dziś, 29 września na cmentarzu Rakowickim w Krakowie zostaną pochowane sprowadzone do Polski prochy prof. Aleksandra Brücknera (1856-1939), wybitnego historyka literatury i kultury polskiej, sławisty, polihistora, odkrywcy „Kazań świętokrzyskich”.

Zmarły w 1939 r. profesor był pochowany na cmentarzu Tempelhofer Parkfriedhof w Berlinie. Jednak mogile grozi likwidacja – cmentarz zostanie całkowicie zamknięty do 2027 r. Zgodnie z ostatnią wolą zmarłego, by być pochowanym w polskiej ziemi, jego prochy spoczną na cmentarzu Rakowickim w Krakowie.

Złożenie urny do grobu w Alei Zasłużonych cmentarza Rakowickiego, które odbędzie się dziś, 29 września o godz. 13.00, poprzedzi uroczysta msza pogrzebowa w uniwersyteckiej kolegiacie św. Anny – o godz. 11.00. Profesor zostanie pochowany wraz żoną, Emmą.

Wydarzeniu towarzyszą dodatkowe inicjatywy realizowane w Krakowie, Warszawie, Berlinie oraz Halle i Jenie, takie jak: konkurs skierowany do uczniów liceów sztuk plastycznych, konferencja naukowa współorganizowana przez Uniwersytet Jagielloński, konferencja dla młodzieży, cykl warsztatów realizowany w Muzeum Archeologicznym, lekcje muzealne w warszawskich instytucjach czy wystawa, która odbędzie się na Uniwersytecie Humboldtów w Berlinie. Program wydarzeń towarzyszących można znaleźć na [stronie internetowej](#).

Honorowy patronat nad uroczystościami związanymi z pochówkiem profesora Aleksandra Brücknera w Krakowie objęli Prezes Rady Ministrów, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Polska Akademia Umiejętności. Partnerami projektu są: Ambasada RP w Berlinie, Biblioteka Narodowa w Warszawie, Centrum Badań Historycznych PAN w Berlinie, Centrum Studiów Polonoznawczych im. Aleksandra Brücknera Uniwersytetu im. Marcina Lutra w Halle i Uniwersytetu im. Fryderyka Schillera w Jenie, Fundacja Panteon Narodowy w Krakowie, Uniwersytet Humboldtów w Berlinie.

Aleksander Brückner urodził się 29 stycznia 1856 r. w Tarnopolu. W 1872 r. ukończył gimnazjum we Lwowie, a następnie studiował sławistykę na tamtejszym uniwersytecie. W 1881 r. objął stanowisko profesora języków i literatur słowiańskich na Uniwersytecie Berlińskim, gdzie kierował katedrą sławistyki przez 43 lata, do chwili przejścia na emeryturę w 1924 r.

W dwudziestoleciu międzywojennym, po odzyskaniu przez Rzeczpospolitą niepodległości, prof. Brückner otrzymywał wielokrotnie propozycje powrotu do Polski i objęcia profesury we Lwowie, w Poznaniu, w Warszawie. Zdecydował się jednak pozostać w Berlinie, gdyż uważał, że bardzo ważne i symboliczne jest, aby Polak kierował katedrą sławistyki na Uniwersytecie Berlińskim. Przez całe życie utrzymywał żywe kontakty ze środowiskami naukowymi w kraju.

Prof. Brückner był także etnologiem, edytorem, językoznawcą, paremiologiem (badał sens i pochodzenie przysłów) oraz znawcą literatur słowiańskich, zajmował się wierzeniami i obyczajami Słowian, był także znakomitym archiwistą.

Za jego najcenniejszą zdobycz uchodzą „Kazania świętokrzyskie” (przechowywane obecnie w Bibliotece Narodowej w Warszawie), uznawane za najstarszy dokument prozatorski stworzony w

języku polskim (datowany na koniec XIII w. lub na XIV stulecie). Brückner znalazł je w 1890 r. w Cesarskiej Bibliotece Publicznej w Petersburgu w oprawie kodeksu zawierającego Dzieje Apostolskie i Apokalipsę.

Jego spuścizna obejmuje ponad 1500 pozycji, w tym liczne recenzje i ważne rozprawy publikowane w wydawnictwach zbiorowych i encyklopedycznych, ale także dzieła monumentalne, z których korzysta się po dziś dzień. Niektóre z nich w znaczący sposób zmieniły spojrzenie na literaturę np. „Dzieje literatury polskiej w zarysie” (1903), „Starożytna Litwa. Ludy i bogi. Szkice historyczne i mitologiczne” (1904), „Dzieje języka polskiego” (1906), „Zasady etymologii słowiańskiej” (1917), „Historia literatury rosyjskiej” (wyd. pol. 1922), „Słownik etymologiczny języka polskiego” (1926–1927), „Dzieje kultury polskiej” (1930–1932), „Encyklopedia staropolska” (1937–1939).

Aleksander Brückner zmarł 24 maja 1939 r. w Berlinie. Jego przyjaciele i najbliżsi, a także polska ambasada w Berlinie zabiegali u wdowy i jej krewnych o zgodę na pogrzeb w Polsce. Niestety zgody takiej nie uzyskano. Pogrzeb odbył się 30 maja 1939 r. w Berlinie. W skromnej uroczystości brał udział między innymi ambasador RP w Berlinie Józef Lipski. Urna z prochami spoczęła w grobie na berlińskim cmentarzu Tempelhoff (Germaniastrasse). Rok po śmierci profesora zmarła jego żona Emma, której urna została pochowana w jego grobie. Dzięki staraniom slawistów polskich i niemieckich w 1959 r. obie urny zostały przeniesione na cmentarz miejski Tempelhofer Parkfriedhof w dzielnicy Neuköln. Cmentarz Tempelhofer Parkfriedhof zostanie całkowicie zamknięty do 2027 r., w związku z czym mogile grozi likwidacja.